

ЕВОЛЮЦІЯ ФУНКЦІЙ КОНТРОЛІНГУ

Другова О.С.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Якщо співвіднести функції контролінгу з основними історичними етапами його розвитку, то формується наступна його періодизація.

I етап - формування обліково-ревізійних функцій (XV ст. - Початок XX в.). У XV ст. в Великобританії ввели посаду контролера, за допомогою якої намагалися вирішувати завдання державного управління. В кінці XIX ст. компанія «GeneralElectricCompanу» перша з індустріальних підприємств вводить посаду контролера. У США контролери спочатку займалися фінансово-економічними питаннями і проведенням ревізій. Слід зазначити, що до початку економічної кризи на американських підприємствах контролери майже не були відомі. В даний період спостерігається зародження сервісної функції контролінгу, яка забезпечується шляхом застосування обліку і ревізії і полягає в своєчасному наданні необхідної інформації керівництву для прийняття рішень.

II етап - формування функцій планування і прогнозування (1930-1940 рр.). Роки депресії привели до усвідомлення того, що успішне керівництво підприємством вимагає підвищеної уваги до внутрішньофірмового планування та обліку. Це сприяло еволюції поглядів на контролінг. Якщо спочатку переважало історично-бухгалтерське бачення і контролер виконував функції ведення обліку і ревізії, то в подальшому ці функції були розширені, що призвело до нового розуміння контролінгу та його функцій. Відбувається зміщення акцентів на аналіз орієнтованих на майбутнє подій. Тобто, завдання контролера стали пов'язані, перш за все, з питаннями планування і контролю, а не із забезпеченням казначейських функцій. Таким чином, в рамках другого етапу сервісна функція отримала свій подальший розвиток у вигляді включення в свою сферу додаткових функцій планування і контролю.

III етап - розширення функцій контролінгу в сторону консультування, регулювання питань оподаткування, формування і аналізу внутрішньофірмової звітності (1940-1950 рр.). У 1946 р «СІА» опублікував перший «офіційний» перелік завдань контролера, що включав 17 позицій. Завдання контролера полягають в плануванні, складанні та інтерпретації звітів, оцінки якості та консультуванні, веденні внутрішньофірмового обліку і звітності для внутрішніх і зовнішніх користувачів, регулювання питань оподаткування та страхування, складання звітів для державних служб, забезпеченні збереження майна, народногосподарських дослідженнях. Перераховані завдання контролера є основою американської моделі контролінгу. Через три роки ці окремі завдання були узагальнені Комітетом з етики та виборчим стандартам в шість функціональних груп. Таким чином, до 1950 р контролінг був сукупність методів обчислення, тобто планування обліку, аналізу та контролю повної собівартості продукції підприємств і був орієнтований на контроль витрат виробництва і збуту з застосуванням методів бюджетування і «стандарт-кост».